

AMERİKA İŞÇİ HAREKETİNİN KADERİ

Arizona kasabası Bisbee'de 1917 yılının ortalarında bir maden çalışanları greve gider. Sonrası Amerikan işçi hakları tarihinde az bilinen bir trajedi-vahşettir. 1200 işçi, çoğu yabancı-göçmenlerden oluşan madenciler, aileleri ve destekleyen yerel halk ile tutuklanıp çölün ortasında ölüme terk edilir. Unutulan bir trajik hak alma mücadelesinin korkunç tarihidir.

“Bizi hayvan sürüsü gibi biraraya topladılar. Bizi eşlerimizden ve evlerimizden kopardılar. Evet onların, silah seslerini duyduk ve hayatımızdan endişe ettik. 12 Temmuz'un bilinen, ölümcül erken bir sabahıydı. Size anlattığım, yıl 1917 de oldu.” (İsimsiz Bir Sürgünün Anlatımı)

Bilinenin aksine veya bilinmek istenenin aksine ilk güçlü sendikacılık ve örgütlü işçi direnişleri Amerika'da olmuştur. Bu, Amerika'nın erken ve güçlü sanayileşmesinden dolayı anlaşılır bir tarihtir. Sendikal gelişme ve direnişler 1880'lerde başlamıştır. Sendikaların örgütlediği grevlerin sayısı sadece 1881 ile 1905 arası 37 bin civarındadır. AFL, Amerika İşçi Fedreasyonu büyük bir işçi sendikası-birliği konumundadır.

En iyi bilinen tarihi örneklerin başında 4 Mayıs 1886 yılında Chicago, Haymarket Alanında, barışçıl 8 saat iş günü talebi ile yapılan toplantı sonrası çatışmalar, ölümler ve idamlardır. Sonradan 1 Mayıs İşçi Bayramı buradan harketle başlatıldığı bilinen bir tarihtir.

Bisbee 1917 öncesi grev kırıcı sermaye örgütlenmeleri ilk sayılabilecek saldırısını Bisbee'ye yakın Jerome kasabasında 5 Temmuz 1917'de denedi ve grevcilerden 60 madenciyi yasadışı, silah zoru ile sürgüne gönderdi. Bu silahlı grev kırıcılığı ve saldırılar sürgün, ölüm vb ile sonlanmasına rağmen yerelde kalıyor merkezi hükümet karşı imiş gibi görünmesine rağmen, tarihte bir yargılama veya cezalandırma olmadığı görülmektedir. Amaçlanan işçi birlikleri ve

Bisbee 1917 madenciler sürgünü

İsmet Yüce tarafından yazıldı
Salı, 09 Ekim 2018 18:41 -

---

sendikalaşmaların dağıtılması ve korkunun yayılmasıdır. Bu amaçında epeyce başarıya ulaştığı görülmektedir.

Bir başka direniş ise daha büyük bir vahşet-katliam ilen sonuçlanmıştır. Ludlow Katliamı diye anılan olay, 20 Nisan 1914'te John D. Rockefeller'in sahibi olduğu Colorado Yakıt ve Demir Şirketi çalışanı, 1200 madenci, çoğu Yunan ve İtalyan göçmenlerden oluşuyordu, ücret ve çalışma koşullarının düzeltilmesi talebi ile greve gittiler. 13 Nisan 1913 başlayan 10 bin madencinin katıldığı grevi Amerika Birleşik Maden İşçiler (UMWA, United Mine Workers of America) yürütüyordu. Aynı sürecin devamı olan Ludlow grevine, Colorado Ulusal Korumaları adlı çete örgütlenmesi grevcilere silahlı saldırı düzenledi ve 11'i çocuk olmak üzere 25 kişi hayatını kaybetti.

Bisbee kasabasında bu bölgelerdedir. Birbirlerine yakın alanlardır. Kasaba şimdiki Meksika sınırına yakın maden kasabasıdır. Arizona ile New Meksiko ile Meksika sınırı üçgenine düşmektedir. Bakır ve altın maden alanı olarak bilinmektedir. Şimdilerde küçük-hayalet bir turist uğrak bölgesidir. Uğursuz sayılan geçmişinden dolayı 1900'lerde 25 bin olan nüfusu 5200'dür ve hiç artmaz. 1917 sürgünü sadece şehri, Arizona'yı değil bütün Amerika'da işçi faaliyetlerini etkilemiştir. Başka bölgelere örnek-gözdağı oluşturması için bu sürgün faaliyeti yapılmıştır. Bir gözdağı-korku denemesidir.

Neredeyse hepsi Meksika ve Avrupalılardan oluşan göçmen madenciler zor koşullarda, güvenli olmayan bir çalışma tarzı ile, az ücret karşılığında çalıştırılıyorlardı. İWW buna karşı 26 Haziran'da grevi başlattı. Bölge çalışanlarının %85'ine denk gelen 3000 madneci greve katıldı. Greve karşı şirket Halk Koruma Birlikleri adı altına silahlı grev kırıcılarla saldırıya geçti. Silahla teslim alınanlara: İWW'den ayrılın işinize dönün çağrısı yapıldı, buna uyanların serbest kalacağı ve sürgüne gönderilmeyeceği söylendi. 700 grevci bunu kabul etti, kabul etmeyen ve destekleyen bölge esafı vb destekleyenlerden 2000 kişi sloganlarla karşı koydu. Ölümlü çatışmalar yaşandı. Bu bir o dönemin yasalarına göre bile yasadışı bir kaçırma ve sürgündü. Şirket ve yerel yönetim kasabanın dışarı ile bağlantısını uzun süre kesti. Aradan epey zaman geçtikten sonra basın ve merkezi hükümetin haberi oldu. Şirket savunma olarak Amerika'nın 1. Dünya savaşında çıkarlarını korumak için bu sürgünü yaptığını savundu. Merkezi rapor ve kararda sürgünün yasadışı olduğu kararı çıkmasına rağmen herhangi bir ceza durumu olmadı.

Kasaba uzun zaman bu çete birlikleri tarafından kontrol edildi. Şehre giriş çıkışlar, iş koşulları vb Vatandaş Koruma Birliği (Citizens Protective League) tarafından denetlendi. Yerli ve çete sıkıyönetimi denilebilir.

Bisbee 1917 madenciler sürgünü

İsmet Yüce tarafından yazıldı
Salı, 09 Ekim 2018 18:41 -

1300 grevci destekleyenlerle birlikte 2000 nüfus 12 Temmuz 1917'de silah zoru ile sürgün edildi. Bu sürgün bölgenin en büyük şirketi Phelps Dodge tarafından organize edildi. Madenciler daha iyi çalışma koşulları ve daha iyi ücret talebi ile greve gitmişti. Şirket ise sendiklaşmayı engellemek, işçilerin: Dünya Sosyalist Endüstri İşçileri; (İWW veya Wooblies, Socialist Industrial Workers of the World) üyesi olmaktan tutuklanıp önce Warren basketbol sahasında toplayıp sonra hayvanların taşındığı vagonlarda 320 kilometre uzaklıktaki, 30 derece sıcakta New Mexico'nun Tres Hermanas'a, 16 saatlik bir yolculuktan sonra yolculuk dahil susuz ve yemeksiz çölde götürüldüler. Vagonlara sığmayan grevciler kapıları açık vagonlarla yolculuk yaptılar, ölüme bırakıldılar.

Sürgün grevciler bilinen ağır koşullarda 17 Eylül 1917'ye kadar Meksika'lı mülteci göçmenlerin tutulduğu çadırlarda barınmak zorunda kaldı. Geri dönmesine veya kalan yakınları ile herhangi bir ilişki geliştirmelerine izin verilmedi. Oldukça trajik bir sonla dağılmak zorunda kaldılar.

Şehirde madencilik 1974-1975'te tamamen sona erdi. Şu anda sürgünü gerçekleştiren şirketin merkez binası şehrin Madencilik ve Tarih müzesi durumdadır.

Aslında Amerikan örgütlü sosyalist işçi hareketi veya Amerikan sol tarihi buradan başlatılabilir.

Bütün bu direniş ve sürgün-kırımlar örnek alınarak; 1919-1921'de Amerika'nın birçok bölgesinde muhalif-anarşistler, 2 milyon civarında Meksika'lı göçmen 1929-1936 arasında yurtdışı edildi. 2. Dünya savaşı bahane edilerek 120 bin Japon vatandaşı işinden ve yerinden edildi. En son aynı amaç ve önlem bahanesi ile sendiklaşmayı yok etmek ve her muhalif durumu kontrol altına almak amacı ile 1954 yılında 1 Milyon Meksika'lı yurtdışı edildi.

Notlar:

Bu yazı: Robert Greene, Bisbee '17 belgesel filmi, Eylül 2018 ile gündeme geldi.

- Haluk Gerger, Canavarın Ağzında, Yordam Yayınları. (Haluk Gerger, bu tarihi biraz daha geç başlatmış ve farklı bir açıdan bakmıştır.)

Bisbee 1917 madenciler sürgünü

İsmet Yüce tarafından yazıldı

Salı, 09 Ekim 2018 18:41 -

- Communist Labour Party Arşivi

- International Socialist Review, Vol.18, no.3, Eylül 1917.

- Foner, Philips S., History of the Labor Movement in the United State, Vol.7, New York: International Publishers, 1987.

- Socialist Party of America Arşivinden; Sendika Lideri, Charles Moyer referansı.